

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Петър Райков Петров (пенсионер - гр. Варна)

на дисертационен труд на тема „ Педагогическите идеи в творчеството на Иван Вазов”

Област на висше образование 1. Педагогически науки

Професионално направление 1.2. Педагогика

Докторска програма : „Теория на възпитанието и дидактика” – Теория на възпитанието

Автор: Валентин Костадинов Вергилов

Научен ръководител: доц. д- р Коста Герджиков

I.Обща характеристика на дисертационния труд

Съобразно таксономията на педагогическите изследвания, настоящият дисертационен труд определено се класифицира като теоретично изследване, с открояваща се многоаспектност в полето на богатото творчество на класика на българската литература – Иван Вазов. Авторската презентация на В. Варгилов намира реален израз в комплекта представени материали през периода на докторантура и за процедурата за защита. Те са в необходимия формат, съобразени са със ЗРАС и Процедурните правила за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във висшето училище. От професионалната биография на кандидата се придобива впечатление за творческата и целеустремена насоченост през годините. Дисертационният труд е разработен с обща текстова част от 202 стр. Притежава следната структура: 3 основни глави, заключение, библиография. Използваните информационни ресурси имат следния масив: 92 на кирилица; 16 на латиница. Стилът на изложението е прецизен, ясен и точен.

II.Съдържателни измерения на дисертационния труд

В първите редове на становището споделям личното си позитивно впечатление и професионално удовлетворение от избора на темата на дисертационния труд от докторанта и научния ръководител. Основанията

се съдържат в следните основни изводи. В дисертационните трудове в сферата на педагогическите науки остава извън научното ползрение творчеството на известни български автори в областта на литературата и другите видове изкуства. Произведенията и художествено творчество на отделни автори могат да се популяризират и обогатят чрез аналитичното представяне на възпитателните и образователните им идеи в контекста на историческото време през, които те живеят и творят. Този факт ще допринесе да се вникне по-дълбоко в динамично променящите се хоризонти на съвременната педагогическата и социалната реалност. Ще отбележим и друга наша констатация. Много често забравата довежда до обезсмисляне и подценяване на духовните национални ценности. Многогранната публичност се предава чрез научна и творческа дейност, чрез популяризиране на идеи, чрез запазване и утвърждаване на национални традиции и пр., за да се обогатява духовността на нацията през поколенията. Именно интерпретацията на педагогическите идеи на Иван Вазов (каквато е основната цел на В. Вергилов) е своеобразен знак за уважение и дълбок поклон пред неговото гениално творчество. Превъплащенията на неговите възгледи, идеи и жизнена дейност, на личното себеотдаване в името на българската нация (през лоното на педагогиката) може да бъде ценностен носител през годините. С тази констатация желая да отбележа *актуалността* и *значимостта* на темата на дисертационния труд.

След внимателен преглед на съдържанието на разработката се придобива впечатлението за нетрадиционен подход при оформяне на нуговата структура (напр. „общата характеристика на изследването“, „романът „Под игото“ като творчески поглед върху българското образование“). Но именно в едно теоретично изследване, с акцент към други научни области, могат да се „разчупят“ установените рамки в планирането и организацията на научно-изследователска дейност. Теоретичният инструментариум е предаден в точна и конкретна форма, за да се спазят принципите за надежност и обективност на получените резултати: обект, предмет, цел, задачи, научна теза. Допълнена е методологията на изследването: принципи, научни подходи, изследователски методи. Разработената **първа глава** е събирателен фокус на ценните идеи на Иван Вазов в духа на новото време – просвещенската

му мисия; приносите към българското училище. **Втора глава** е обособена в проблемно-аналитичен характер към сферите на възпитанието: семейството като възпитателен фактор, трудово възпитание и екология, възпитателна роля на изкуството и др. Основателно в **трета глава** вниманието е насочено към романа „Под игото“. От анализа на съдържанието му (независимо от общоизвестните житейски и педагогически ориентирани коментари) се усеща авторския и концептуалния прочит за организацията в новобългарското училище; за иновативни за времето си подходи, които надвишават традиционните представи за учителя и учителската професия; за взаимоотношенията учител-ученик и пр.. Тези проблеми се вплитат и като един сложен конструкт на съвременните възгледи за социалното възпитание.

III. Достоянства и постижения в дисертационния труд

Специфично по своето съдържание настоящото теоретично изследване предполага широк поглед и богата информираност върху Вазовите произведения, което позволява на автора на дисертационния труд да валидизира определени теории и възгледи изводими към училищната действителност и образователна практика. Несъмнено В. Вергилов притежава способността да обобщава, да прави сравнения на базата на задълбочени изводи и от житейската практика и опит на Иван Вазов.

IV. Научни приноси

В педагогическата диагностика и известна тезата, че всяка научна концепция трябва да „пронизва“ не само планираните дейности, но и да запази своята жизнена плътност и валидизация чрез приносните моменти. Научните приноси съответстват на логико-конструктивната схема на теоретичното изследване с изводими две основни тези: първата - за схващанията на Иван Вазов за българската народопсихология; втората - за неговите основни идеи с приложен ефект за съвременната педагогическа теория.

Авторефератът е с общ обем от 48 стр., отговаря на съдържанието и структурата на дисертационния труд. Представените *публикации* по темата на дисертацията (5 на брой) са достатъчни за присъждане на

образователната и научна степен „доктор“. Намаме съмнения за плагиатство.

V. Критични бележки и препоръки

Във всяко едно теоретично или емпирично изследване съществуват варианти за повишаване качеството и приложната стойност на научната разработка. Индивидуалните решения на В. Вергилов вероятно ще бъдат свързани с творческата дейност по темата на дисертационния труд, ще са в зависимост от изследователките намерения и професионалната реализация. В тази връзка е и въпросът ни към автора на разработката. Възможно ли е използването на емпирични методи (напр. експертна оценка) за проучване проявленията и отражението на възгледите и идеите на Иван Вазов в съвременното образователно пространство. Предлагаме резултатите от теоретичното изследване да бъдат творчески импулс към разширяване на такстовото съдържание и оформянето му като монография.

Общо заключение

Дисертационният труд притежава качествата на комплексно теоретическо изследване, разполага с теоретико-логически аргументи, отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Това ми дава достатъчно основание да предложа на уважаемото научно жури да присъди на Валентин Костадинов Вергилов образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, Докторска програма „Теория на възпитанието и дидактика“ – Теория на възпитанието.

20. 11. 2020 год.

Гр. Варна

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

(доц. д-р Петър Петров)

